

Вірші

коосмос межа і молитва
наразі
білі сфери кульбаби
готуються до польоту

***

ця ріка не відає витоків
все тече і нічого не змінює
каламутна вода у долоні

***

казали простий як двері
а ключа не могли підібрати

***

за обрієм шось є
і можна було б
звівшись навшпиньки
туди зазирнути
якби не висотні будинки

***

Це приреченість світу
І не бажання прокидатися рано
Ставлять відбиток...
Ну не помию я зуби сьогодні.

***

Зрештою така суть
Вогонь був тільки вогнем
А погляди завжди відмінні

“Літера Н.”
№ 3(22) — 2008
Миколаївський міський
журнал поезії
litera-n.lukportal.net

Редакція, видавці:
Михако Скаліцкі,
Євген Проворний

Верстка М. Скаліцкі

Тексти можна надсила-
ти на адресу:
54020 Миколаїв-20,
а/с 97,
або е-поштою
mskal@yandex.ru
plovoptu@ukr.net

Видання некомерційне
Зарєстроване
20.12.2004 обласним
управлінням у справах
преси та інформації
Миколаївської ОДА
Рєєстраційний номер:
МК 450

Виходить
один раз на два місяці
Віддруковано на ризо-
графі ТОВ “Ортен”:
м. Миколаїв,
п-кт Миру, 5

Схвалено до друку
27.06.2008

Наказ:
100 примірників

Канікули почалися!

хрипіння люте батога навчителя Петра
хіба здіймає шквал гучного сміху
бурсаки
ламають дружньо весла
і кидають у море знань
а ланцюга яким були прикуті
до галери парт
втопили вчора ще

Сергей Зубець

З м і с т

<i>Євген Проворний</i>	
Соєва поезія?	3
<i>Михалко Скалицькі</i>	
Урок літературної критики	5
<i>Михалко Скалицькі</i>	
ПМ (роман) продовоєння	10
<i>Анатолій Зводюк</i>	
Ностальжичечка	25
Почесть	28
<i>Віка Петровна</i>	
Не дорезали	31
<i>Сергій Зубець</i>	
Бути 6 котом	35
<i>Володимир Машиєнко</i>	
Мало бути особистим	38

Бачиш те що було
 Це непевність
 Незатишно від атмосфери
 Надію дає
 Кволе сонце над очеретом

ПЕ МАЛО БУТИ ОСОБИСТИМ...*Вибах, Машо*

Книги в м'яких обкладинках —
 моя дешева бібліотека
 і місця нема
 навіть для музики
 тиша клубочиться
 і пунктиром годинник
 проколює слід
 в цьому часі і просторі
 де тільки я то ціную
 люблю
 ця самотність примушує вірити
 в себе собі і тобі
 як самому собі
 і навіть більше на крихту
 аби з тим увійти у твоє життя
 до твоєї кімнати
 і зрештою в тебе саму
 увійти щоби знати
 чи легко буде прокидатися
 з думкою
 що я люблю тебе
 за те що ми не разом

***

Тонкий пил накриває брук
 Остання ніч готує плаху
 Можу місяця скибу узяти до рук
 і надипти з Чумашького Шляху.

Завтра додому
 Нарешті
 Жорсткий пил доріг
 Замінить м'який побутовий

Володимир Малишенко

МАЛО БУТИ ОСОБИСТИМ

***

Коли душа бажєє свята — зрозуміло,
А як не хочеш, то терпи і пий,
У нас застігли не ледаче діло,
А про спиртне не чув хіба... спілий,
І ось,
Коли весь алкоголь засвоївся,
Тверезість розстанеться з нами,
А душі широта подвоїться,
Ми підіремо голови руками,
І заволаєм на весь рот:
Rosenrot, oh, Rosenrot.

ПРИЧНО-ПАТРЮТИЧНЕ

На світанку вертався додому
навивперелки з першим промінням.
Ніс у собі тілесну втому
і душу — побиту камінням.
Не мені говорити про фарт
як оази життя обертаються пустками
і як гарно: мокрий асфальт
розцяткований біло пелюстками.
Коли щось невловиме привидилось
пронеслось крізь туману вуаль.
І радісно стало і так подумалось:
Дякую, Боже, що я не москаль.

***

Виходиш на простір
Де видно як небо оперлось на землю
І розумієш
Світ не рушився ніде
І не валився ніколи

ХУДОЖНЯ КРИТИКА

Євген Проворний
і трохи Михалко Скаліцкі

Соева поезія?

Поэзия. Сборник стихов общедоступной пробы. Выпуск второй. Николаев, 2008 — 52 стр. — под ред. А. В. Степанкова

Отакое! Наша з Михалком “слава” не дає спокую панові Степанкову. Він вирішив створити щось. Це саме “щось” подібне до журналу, але, як я розумію, виходить якраз нерегулярно і найголовніше — збирає гроші з авторів! О-о! Нові тенденції у видавничій справі?! Таперча поети повинні платити? Га-а-рно, нічого сказати. Шойно Михалко Скаліцкі (бувши редактором) та Геннадій Шевцов (видавець) почали платити гонорари поетам за публікації у щотижневнику “Гармонія”, як з’являється пан зі “стіхамі обшлеступной проби” і каже: хлопці (та дівчата), платіть.. А інакше, як розцінити приписку у “втором випуске”:
“Сборник издан на средства авторов”? (Та ж ремарочка була і до “випуска первого”. Заради справедливості.)

Ну, це діло таке, хто хоче платити, той платить. Подивімося ж, що пишуть Ті Хто Платять.

*...А я творю, не ведає смущенья,
Не возводь словесные колонны,
С сосиской своей простое угощенье,
Для только что проснувшейся Мадонны.*

(стор. 7 — Ігор Антоненко)

Так — саме соева сосиска. Не смачна домашня зі — справжньо-го — свіжого м’яса ковбаса, а, даруйте — соя. Дякую за підказку.
Я довго не міг знайти кулінарний відповідник таким текстам.
Йдемо далі:

*...Восьмерочка, восьмерочка,
Без снеси и без фальши,
Вези меня, восьмерочка,
Куда-нибудь подальше,
Где жизнь несетя вкстрелом,
А не кружит по кругу,*

*Туди, где люди искренни,
Где все нужны друг другу!*

(стор. 20 — Олександр Степанков Самолічно)

Написано, як ви зрозуміли, про маршрут №8. “Кудла-нибудь по-дальше” — це, власне кажучи, добре, я б з задоволенням, але не на того вчився, тому перепрошую. До того ж, є питаннячко... Як маршрутка, автор називає її “лоховозка”, може везти, ну, наприклад, “без спеси”? Ні, ви уявляєте собі зворотню ситуацію? Маршрутка їде “со спесью”! Як це?! Може, пан автор розкаже, якщо в тексті не зміг передати?!

“Кудла-нибудь подальше” — це, виявляється, там, “где люди искренни, //Где все нужны друг другу!”. Цікава адреса!

У передостанній строфі автор вирішив “юморнуть”: “*Здесь все мы — Николаевцы, // А “лохи” — в “мерседесах”*”. Знаєте, я чомусь не вважаю лохами ані тих, ані інших, а те, що написано, ну, що ж ти поробиш, якщо кожен міряє по собі...

Далі:

...И почему сегодня в душу мне плывут?

Мне дома жить спокойно не дают.

Меня насилуют, глумятся надо мной,

Чтоб говорить я начала мовою другой...

(стор. 25 — Валентін Бабін)

Є десь у Миколаєві, здається, центр по реабілітації звалтованих. Постараюся знайти адресу якнайшвидше.

Далі:

Мы все когда-то кем-то были:

Один — воддем, другой — увн.

Да только нынче позабыли,

Что гений и дурак равны...

(стор. 29 — Юрій Гросман)

Вибачте, я не знав, що Юрій Гросман — Бог. Мабуть пан забув, що навіть у доміношників є ті, хто виправ, і ті, на кого кажуть “Ви — козли”. Такими Він нас і створив. Ліпше би пан шукав істину у вині.

Далі:

Каждый день просыпаюсь и слышу,

Сообщают плохие вести:

То ребенок свалился с крыши,

То чеченцы пьлают мостью...

того, що зима дала хабара весні,
аби триматися ще місяць,
ані того, що крила птахів просякли кислотними снігами,
а риби в озері навипередки вигукують:
“Марнота марнот — геть усе марнота...”,
ані того, що у тому озері вкоротив собі віку чоловік,
котрий не навчився любити...

Бо вони — старі досвідчені верби — спокійно спатимуть,
щоб прокинутись у призначену днину,
коли дівчата білолиці вийдуть до озера
синьооких пролісків шукати.

Зазеленіють тоді. І випустять цвіт.
І чекатимуть того,
хто заллєте вологе їхнє волосся
у коси золоті.

ОДНОКАПШНИК МИКОЛКА

тепер на його вербах груші ростуть
його собаки на білошпичих їздять
з ним соняхи балакають

а він, як і був,

самотній

ПОПШІ

Погодньо дивитися, як вмирає папір у вогні. Особливо, якщо журнал чи газета...

Увечері, повертаючись з роботи, бачу на своїй вулиці вогнище, у якому тріпохнуть смугасті крильця якоїсь газети.

Не встигаю прочитати назви — вона швидко зникає разом з шпальтами першої сторінки. Кілька секунд видно обличчя відомого державного діяча, що його ім'я мені ніяк не вдається запам'ятати.

Ось чоловік у білому капелюсі на сцені: "...заслужений художник України нагороджується почесною грамотою..." Напевно заслужений зберігає цей випуск газети з любов'ю, навіть вирізав себе і почепив разом з грамотою у власній майстерні, милується ними щодня, хизується перед гостями...

На чорно-білих сторінках горять обличчя, зали засідань, бібліотеки.

Подум'я ніким не гордує: сторінки життя народних депутатів (рубрика "При владі"),

сексуальних маніяків (рубрика "Про Це"), заслужених співаків (рубрика "Музі Ка"), дослідчених жебраків (рубрика "Рільництво та бджоларство"), бізнесменів пихатих (рубрика "Фаст фуд"),

повій гудастих (рубрика "У сфері бізнесу"), усіх безвусих та вусатих (рубрика "Куди піти учитись"), лисих і патлатих (без рубрики)

шезаохт у пащі червоної вогню, мов за брамою пекла.

Навіть бачу згасачоучу мармизу начальника у рубриці "Персони".

Мармизу, перед якою сто душ підлеглих тремтять, лицемірять, гнуть ший,

а хтось і рівно тримає спину, яку поважають, ненавидять, спокушають...

мармиза ця

виявляється,

горить не гірше "іміджу" повії чи водія маршруткі з рубрики "Скандали".

***

Ці верби над озером сплять
і не чуують

...

*Что сушит нам год желтой крыскы?
Вновь поднялся тариф на воду...*

(стор. 34 — Тетяна Кулагіна)

До речі, тарифи на вивезення сміття теж піднялися і газ, кажуть, з травня, подорожчає... Виявляється, ось так легко і невимушено я написав цілий поетичний рядок у стилі Кулагіної. Дякую за урок стилізації!

Закінчується збірка текстом... Гесіода. Чий переклад, залишилося невідомим. Й справді, навіщо нам той перекладач!

Михалко Скаліці

Про галусть критика, редактора. Урок літературної критики

Наша з Євгеном стаття "Соева поезія?" спершу була опублікована на нашому сайті: 26.05.2008 о 22:17:27 хтось Бен, не називаючись іменем, даним йому батьками, під статтю написав так: "*Низькопробная, неинтересная, неоригинальная критика. Вырывает кусок из нескольких строк из контекста стихотворения и специально глушит его рьяно — верх непрофессионализма и откровенной глупости. Соевая поэзия говорит, "тиановні нанове"? Что ж, поздравляю, ведь ваша статья — "настойщее мясо", с дурым духом, правда, хорошенко подгулявшее...*"

Позаяк цей відгук є першим більш-менш стосовним суті нашій з Євгеном Проворним діяльності (себто стосується саме матеріалу, а не того, які ми підлі претензійні неосвічені бабеси-скорпіоноскунси), підозрюючи, що автор — один з Тих Хто Платить, я дозволю собі йому відповісти.

Почати з того, що "стосовність суті" — це, звісно, архікомплімент. Усе, чого хотів хтось Бен: якомога болочіше нас вкунсити. Знаєте, пане, коли тебе з апеляцією "низкопробная, неинтересная, неоригинальная критика" звільняють з роботи, у якій ти де-чото тамши, тебе навряд чи можна злякати подібними коліваньями в інет-просторі. Тож мені було б куди цікавіше знати: Як ця критика низкопробна, як нецікава та як неоригінальна. Ваша аргументація дозволила б мені та Євгенові зробити якісь висновки, набутти якогось досвіду чи бодай розпочати дискусію. А так то знов за рибу — гроші. Та менше з тим. "*Вырывает кусок из нескольких строк из контекста стихотворения и специально обсаивает*"

его прилюдно — верх непрофесіоналізма и откровенной глупости.”
 Це вже щось цікавіше.

Перше, що варто зауважити. Гупльством з нашого боку було б передрукувати повністю (на шару, до того ж) “простое улощенье” — наслідок безсоромної діяльності (“А я творю, не ведаю смущенья...” — обидві цитати з опуса І. Антоненка) поета “обшеступленной пробы”. Але досвід читання чужих критичних етюдів (не спеціальних досліджень, а друкованих у журналах чи газетах вражень від прочитаного) говорить за те, що вирва з цілого тексту (цитата) є загальною практикою у публікаціях такого роду. З цієї точки зору глянувши, можна визнати наш підхід професійним: бо так чинять всі професійні літературні критики, фейлетоністи, пародисти... Так і в живій беседі, замість читати цілого вірша, ми переважно схильні цитувати якийсь фрагмент, виходячи з того, що всі учасники розмови з цим віршем апріорі знайомі. Тож вирва з публічно доступного тексту лише вказує, що йдеться саме про цей, а не про який-будь інший.

Друге. Деякі речі говорити не можна. Не можна, скажімо, не об-
 разивши освіченого читача, розглумувати йому вторинність твореній панів І. Антоненка та Ю. Гросмана. Перший “переплюнув” Ахматову, у котрої “рождаются стихи, не ведаю стыда”; другим — Висоцького: “Так кто есть кто, так кто был кем? Мы ничего не знаем...”. “Переплювування” полягає у тому, що в Ахматової стихи рождаються із сора, а у п. Антоненка — з акту чистого, на його галку, творіння виникає такий собі пінчичий ерзац — “м’ясо бідних і хворих”. Герой пісні Висоцького, як можемо бачити, не знав, а п. Гросман — знає, що “Мы все когда-то кем-то были”. Не можна, з тієї ж причини, згадувати, що “Сосиской соевой прос-
 тое улощенье, \\Для только что проснувшейся Мадонны” — це “На городі — бузина, а в Кеви — дядько”, що автора архіоригінальної нібито забутої сентенції “Гений и дурак равны...”, на якого міг би послатися п. Гросман, ніколи не існувало, що пан оце шойно сам склепав цю мудру штукковину, тож усе, що з нею можна зробити: загубити або зламати, позаяк, як і кожен (!) Абсолют, жодному аналізу, на галку п. Гросмана, вона не улягає. Не можна, будучи при тверезому глузді, порівнювати “Меня насилуют, глумятся надо мной, \\Чтоб говорить я начал мовою другою...” п. В. Бабіна з “Покажи свой язык украинский, \\ воспаленный, чтоб сохла облатка...” Олега Духовного.

Фаховість критика, проте, не у тому, що і як писати (хоч це та-
 кож важливо), а у тому, щоб усе це читати. Звичай я читав рукописи, тож можу дозволити собі не читати таких прокламацій, як з-під пера п. Бабіна, а текстів на тему екзальтованої любові до рідної неньки-України, до рідної “солов’їної-калинкової” просто не приймаю до розгляду. Натомість Жєня читає все, що доходить до публіки. Його такий у нашому журналі обов’язок: писати ре-

Віршована поезія

Сергій Зубець

БУТИ Б КОТОМ...

Величезним.

Чорним.

З довгою шерстю. Та... Хай би й з короткою.

... З соковитим курчам у зубах стрибнути б мені через сусідський пліт, блискавкою скочити на розлогий горіх і, апетитно наминаючи здобич, кепкувати з пришепелюваної сусідки: уже й слід по мені вивітрявся, а вона усе ще бігає од плоту до плоту з лебелою каміною в руках. Дочекайся, коли сусідка відправить дітей до школи, чоловіка — на роботу, сама полентється на базар, тоді через прочинену кватирку увірватися до сусідньої хати, розгуглятися на кухні...

Дупкі мої пазури міцні як сталюка
 а зуби — прогризуть холодильника
 уста — висмокчуть з нього мов мізкі з кісток
 весь ковбасний запас що сусідці того
 хватило б на тиждень
 і нащадкам її

Лежиш собі чорною плямою на білдому даху, ліниво стежиш, як сонно чіпляється сонце за скелети антен.

Про роботу не думаш.

Спиш, скільки хочеться.

Глупої ночі спроквола горланиш арії, травмуючи спокій міста, спокуюшачи зеленооких пухнастих красунь.

Усім своїм еством відчуваєш свободу.

Ситість.

Насолоду.

Повноту буття.

— все лишнее выбеживает, и теперь снова жадно пьет воду. Слева возле меня друтаз большая — Катя.

— Что...тобо..? — спросила я.

— Мне вырезали аппендицит, но я не чувствую ребенка. Ему только пять месяцев и он совсем не шевелится вот уже пару дней. Я боюсь, что он умер. А мы с мужем так его ждем.

«Бедняжка». Я попыталась рассказать Кате свою версию. Хотелось сказать одно, но получалось что-то другое, необообразимое. Что-то про то, как я проглотила, когда была маленькой, консервную банку из-под стлушенки и сейчас в ней начал расти ребенок, а так как банка не резиновая — пришлось делать срочную операцию. Стог? Разве такое бывает?

— Я люблю стлушенку! — сказала наконец-то я. И это была правда. Настоящую, без растительных жиров.

Катя охала, тяжело отходила от наркоза. Наверно, и не слышала меня. Да и я снова уснула. А когда проснулась, ее уже не было. Я попросила сестричку:

— Привезите, пожалуйста, Катю обратно!

Но она ничего не ответила, а лишь молчаливо делала свою работу. Уколы, капельницы. Как-будто и не слышала меня. А может, и правда, я ничего не говорила.

Сейчас сижу дома и кушаю куриную печенку — запасаюсь ге-моглобином. Да, все, что болело — вырезали и теперь не болит. А мне-то звонят на домашний. Директор вроде говорит, что работа стоит без меня. Неправда, но приятно. Ничего не делаю. Так, кот-тов кормлю. Толстые уже какие стали. Люблю еще, когда есть кто-то дома. Тогда и поговорить с кем-то можно. Сидим мы с Валю-ком и говорим. Он заботится, волнуется. Проверяет, хорошо ли прикручены ножки на стульчиках, чтобы я не упала на пол. Хоро-шо, вообще-то, жить. Пусть и большой. Приятно начинать все за-ново. Вот я наберусь немножечко сил. Да мне чуть-чуть осталось, всего лишь пять килограмм печенки и десять килограмм апельсин-свель! И тогда я выйду из квартиры... Что меня ждет там, на ули-це? Доца радлашини, которой так не хватает моему организму? Хо-рошая ли будет погода? Я слышала, что сейчас на улице тепло. Будто бы зима еще не начиналась — а весна уже пришла. Как бы было хорошо, если бы круглый год была весна. «И здорово было бы, — подумала я, глядя на спящего кота у меня на коленях, — если бы пушистые котята не превращались в таких толстых и ку-сачих». Но иногда мне кажется, что мой котик и впрямь остался таким же малышом, жалобно просящим молока у мамы — то есть у меня.

дакційну статтю, відповідно до “профілю” нашого видання. Інак-ше кажучи, професійність літературного критика у тому, що він — професійний читач. Бо дуже часто ті тексти, що їх отримує публіка нашого міста, у вигляді книжок, скажімо, здатен дочитати лише фахівець. Бо — мусить дочитувати в силу покладених на себе обов’язків. Не залежно від того, цікаво йому те, що він читає, чи не цікаво. І в цьому сенсі професійний літературний критик — єдиний, хто мусить дочитувати до кінця нецікаві тексти. Наступ-ний етап — поділитися враженням від прочитаного з іншими. Тут критик нічим не відрізняється від інших читачів, котрі щось чита-ють, а потім рекомендують цей текст читати або не читати своїм знайомим. За тією лише вимінністю, що професійний критик ре-комендує не знайомим, а публіці. І не те, що хтось рекомендував прочитати йому, а лише те, що він прочитав сам.

Третє. Про “*вырывать кусок из нескольких строк из контекста стихотворения*” я трохи сказав. Тепер — про “*и специально обсасывать его прилюдно*”.

З цього пасажу припустимо зробити висновок, що хтось Бен — один з Тих Хто Платить. Прилюдність, як ви кажете, “обсмокту-вання” нам дозволили ви самі, оприлюднивши ваше творіння. Хо-ча слово “обсасывать” навряд чи тут доречне: несмачно-бо. Мож-ливо наступного разу, коли вам захочеться потрапити свої гроші на те, щоб отримати чергову в’язку лаврів подібного роду, ви спершу покажете свої творіння котрому критикові пригодно. Приватною буде й розмова. Принаймні у нас правила такі. До речі, у нас ви можете отримати кілька (власне, стільки, скільки захочете) уроків поєтичної майстерності, і це не буде коштувати вам ні копійки. Я не беру грошей за уроки, ні за редактуру, ні за коректуру, ні за набір тексту (інколи приходиться), не приймаю жодних “вчи-тельських” підношень. Для того, щоб показати свій текст публіці у нашому журналі вам так само не доведеться нічого платити. Сди-не, чого ми не можемо собі дозволити — платити гонорари. Хоча маємо домовленість з видавцем газети “Гармонія” про гонорарні публікації текстів “Літери Н.” (насьогодні сума гонорару стано-вить 30 гривень за факт, не залежно від обсягу). І ще одне важли-ве уточнення: діло не лише у тому, що ми не вимагаємо від поетів платні за публікацію, але й не приймаємо текстів, аргументованих грішми.

Четверте. Про “мисо с дурным душком”. У чому той дух, хтось Бен сказати не спроможся. То почнемо все спочатку.

Автор “простого утошенья” каже: “...А я творю...\\Не возводи словесные колонны...” Колонна, мабуть п. Антоненко не знає, — складна архітектура конструкції, одна з основ, на якій тримають-ся інші конструкції, а все це разом — будівля. У нашому випад-ку — вірш. Тож не зводячи “словесних колон”, не покладаючи “словесних підвалин”, на закладаючи “словесного фундаменту”,

годі й думати звести будівлю вірша. Євгенові — а саме він, головно, автор статті “Соева поезія?” — важливо, що вартість своєї будівлі на піску п. Антоненко визначив сам. І я не міг не погодитися — з п. Антоненком і з Євгеном.

“Восьмёрочка” п. Степанкова — ритмізований набір малозрозумілих авторові слів. Тож кожен може дозволити собі тлумачити на власний розсуд. Євген розуміє так, як сказав. А я хотів би сказати про адресу: “де люди искренни, //Где все нужны друг другу!”. Якось на нараді в одній поважній організації, де подавали чай, каву і тістечка, відповідала за це діло особа спитала присутніх, чи хотіли б вони, щоб ця традиція — пригостити молодих і не велими учасників тусовок чаєм, кавою, тістечками — збереглася. Я дозволив собі попросити від усього серця, широко, пожертвувати ці “соліджі” гроші на наш журнал. Нам справді потрібні гроші. Ми ж не комерційне видання, не грантоїди, спонсорів не маємо: видаємо наш журнал з доброї волі наших друзин та пожертв приватних осіб — наших друзів. Присутні при цьому моему сердечному зверненні панове Степанков і Гросман (Юрій) подивились на мене так, наче я двічі упав з печі: у дитинстві та оле шойно. І сказали, що не, сказали, що їм без чаю, кави, тістечок — ніяк не можливо, а гроші на журнал — то не їхні проблеми. Словом, не хоче п. Степанков туди, де люди ширі, де можна поклястися на того, хто поряд. Бреше, значить. Але не просто бреше, а, як би це сказав Тарас Шевченко, “бо письменний”. Поетично бреше. Та й годі з паном. Тхне від нього. Може хтось Бен унохав саме цей зловонний пах?

“...И почему сегодня в душу мне плюют?\\Мне дома жить спокойно не дают.\\Меня насилуют, глумятся надо мной,\\Чтоб горворить я начал мовою другою...” — жаліється на жисть п. В. Бабін. У Євгена ці панові стогони викликають гомеричний регіт. А я ніяк не можу віддати перевагу темі, на яку написано вірш. Чи то “ленивы мы, нелюбопытны”, чи то “завтра знов ітиму додому через ті куші, може знов звалгують”. Про гомеричний регіт і чим він та як він пахне рекомендую прочитати у роботі: “Ритуальний смех в фольклоре”, — автор В. Пропп.

Про “тариф на воду...” пані Т. Кулагіної. Сказати зовсім нічого. Євген продемонстрував, що такі, з дозволу сазати, вірші він здатен писати з льоту і одразу на чисто. І — скільки завгодно. Не пише, бо то не є вірші.

Дух, пане хтось Бене, у тому, щоб, читаючи увесь цей жах, не навхнутися розумом. Щоб — коли тобі принесть який текст — не дуратися його лише тому, що сотня-друга попередніх були гатунку — описаного тут і вище, і в інших наших статтях. Тож про дух ви усе ще не знаєте нічогісінько.

Аби ви мали дешифру якого духу, не ховалися б боязливо за ніком, а стали б перед нами та перед миколайцями, як от ми

Может, какая-то другая девушка должна лежать сейчас на моем месте — узкой операционной койке. Я ложусь не в свою кровать, и толстая лохматая кошка не мурлычет рядом на стуле. Надо мной — яркие лампы. Ножи и закрученные блестящие ножницы ждут, пока я засну. Кто-то говорит: «Не плачь, ты что, замерзла? Не дрожи, сейчас будет больно, потерпи, терпи...» Мои покорные руки и ноги привязывают к кушетке (как на электрическом стуле). Разве я сопротивляюсь? Хм...еще обложили множеством пеленок. Я не увижу, как все эти пеленки будут в моей крови. Кровь на халатах докторов и медсестер, даже на симпатичном молодом анестезиологе. И он скажет: «Она была такой молодой...» Не хватает ватных тампонов!!! Быстрее!!! Кровь растекается по всей кушетке. Внутри и снаружи меня кровь и она медленно капает на пол. Наверное, в операционной есть специальные отверстия, как в душевой, чтобы туда стекалась кровь.. Все. Потекло, булькает что-то анестезирующее от локтя к плечу. «Уларило» в голову. Я медленно потухаю, как лампочка от перепада напряжения. Но я еще не уснула. Я все вижу. Надо мной головной коллапс медсестры Анжели приятно цвета морской волны. И я безропотно подчиняюсь тому, что со мной происходит. Закрываю глаза.

«Эй, девушка! Де-ву-шка! Как ты себя чувствуешь?» — кто-то пытался добиться от меня ответа.

— Дааа, ноорально — говорю я, пытаюсь открыть глаза.

Из моего тела торчат две трубки. Вместо того, чтобы идти к яркому свету — я лежу в реанимации. Проснуться после тяжелой операции — это лучше, чем первый брачный вечер, чем когда хвалит на работе, даже лучше поезики на Киндернскую косу!!! Теперь все будет по-другому! Я выглянусь и у меня будет много детей! (Конечно, смотри, что мне вырезали сегодня.)

Медленно осматриваю потолок. Он белый и такой красивый! Но мои глаза так устали за эти три минуты, что не выдерживают и закрываются. Я засыпаю у себя на ше... То, что я жива — доходит постепенно, по чуть-чуть. Радуюсь, как-будто это Я родилась, а не младенец в соседней палате. Сейчас мне ставят капельницу. Как интересно! Лекарство забавно капает и щекочет венку. А если дышать под ритм капельницы? Да, получается! Предоставится возможность — попробуйте! Навероятные ошущения! Так, трубки в животе на месте. Все две. Я укутываюсь в простынь и наблюдаю, как работает кондиционер «Элджи», пока не засыпаю, но постоянно крутится одна и та же мысль — «проверять через каждую минуту, не разошлись ли швы». И я отлично справляюсь со своими обязанностями.

На кровати впереди меня женщина, перенесшая операцию на грыжу. Ее недавно вырвало. Она просит пить. Но это она зря... если выпьет еще стаканчик — ее снова вырвет. В утку она не ходит

А произошло вот что. Был у меня животики, хороший животики. Не такой, чтобы очень уж маленький, но и еще не такой внушительный и прелестивый, как у моего Валика. Такой себе животики. Мой животики.

Но тогда еще я не знала, что если у доктора фамилия начинается на букву Л — это нехороший знак!

Я говорю доктору Л из Корабельной больницы: «Ну пожалуйте, сделайте мне операцию, я же могу умереть, у меня кровотечение!» А он мне приблизительно так: «Руки не хочется мараить на операции. Скорее всего, у тебя там ничего страшного нет. У меня хорошее предчувствие». Ух уж мне этот доктор Л!

А в другой — областной больнице меня начали готовить к срочной операции. Я не понимаю, какая разница всем этим людям, что через пару часов со мной может что-то случиться. Переживают, бледнеют, когда смотрят на мое “узи”. Чего это они бегают, берут у меня всякие анализы. Еще и в желудок трубку вставили! Я им даже не племянница, да они меня никогда в жизни раньше не видели! Даже если умру, подумаешь, одной большой девушкой меньше. В общем, в областной больнице на Намыве, иногда такое ТВОРИТСЯ — да ВСЕГДА такое ТВОРИТСЯ — не дают умереть спокойно. Нет, нужно обязательно им спасти, все норвят выглядеть. Безобразия.

Вот сижу в специальной операционной сорочке на стуле манипуляционного кабинета. Симпатичный молодой анестезиолог успокаивает меня и спрашивает: «Не болит ли у меня сердце?».

«Болит». Я не могу сдержаться — вся дрожу. Не потому, что холодно, просто нервничаю. О чем я думаю? Что сегодня не поспрою «Дневник Бриджит Джонс»? Дура. Нашла о чем думать. Вспомнилась в глаза медсестры, чтобы узнать, что со мной будет дальше. «У вас кто-нибудь в больнице умирает?» Она не отвечает на мои вопросы. Просто выполняет свою работу. Я пытаюсь запомнить каждую «последнюю» мелочь в этом,

покрашенном в белое, кабинете. Груши, шприцы, хлорка... Теплая рука медсестры Анжелы в перчатке уже тянет меня: «Поидем». Прошли мимо какого-то списка фамилий на стене. Может, умерших или у кого был день рождения в этом месяце. Не разглядела. Ох, уж эти светлые шершавые стены! До конца жизни мне вас вспоминать, может всего-то пять минут! Я оборачиваюсь назад — там стоит мама в клетчатом пальто. Но иду не в ту сторону, где стоит мама... А где-то мой Валик уже едет в больницу и хочет меня забрать домой. Может, Анжела что-то напутала? Но дверь за мной закрывают. Неужели я умру — умирается мне каждую секунду. Неужели это ВСЕ? Меня худенькую похоронят? Валик сойдет с ума и найдет маленькую блондинку на замену?

стоїмо перед вами. Подумали б про те, з якого такого дива хтось дозволить вам пускати тут — на сайті — отруйну слинку, що її ще один з тугешніх анонімів хотів, аби ми завважали “голосом народу”. Ми вам дозволяємо. Бо ми вас слухаємо. Бо ми вас чуємо. Бо може тут, бодай, ви почнете вивчати те, чому вас ніхто ніколи не вчив. Пишіть на наш сайт. Вчіться.

Це був урок.
Кінець уроку.

Літера Н.

Клуб журналу на канікулах

А вже з першої суботи вересня знов збирається **ЩОСУБОТИ**
о 13.00 у 6-му філіалі центральної міколайівської бібліотеки для
дорослих (вул. Бувального, 33-Б)

Роман

Михалко Скаліцкі

ГІМ

Перша: Книга образи й зневаги

Продовження.

Початок у №1 (20) — 2008

— Шось мені вже надійло це свято, — сказала Олена Ладун...

— Не кажи, — сказала Саша Куликова. — Важко. Вже ж ми не молоденькі. Гола своє беруть.

— Терпіте вже, — сказав чоловік Олени. — Ваше свято.

— І я кажу своїй, — сказав чоловік Куликової, — терпіти. Сказано, Моїсей, як виявив народ свій з землі Єгипетської, сорок суток терпів нужду і голод в пустині. За народ терпів, пока до його Господь озвався.

— Заради Гафійки оно й терплю, — сказала Олена.

— Тож і ми, — сказала Куликова. — Он, вона нас і пригласила, і подарки приготвила. Як так?

— А ти свого творца, “Як ти будеш жити при комунізмі”, забрала, з альбомом? — сказала Олена, і прикусила язичка.

— Що зробиш, — сказала Куликова. — Так уже Бог дав, щоб і таке було. А ти що? Остала, чи викинула де?

— Остала, — сказала Олена. — Всі остали.

— Ми не знаєм, як усі, — сказав чоловік Куликової. — Сказано: “да не скудеет рука дающего, да не пустеет рука просящего”.

— Я її не просила, — сказала Олена.

— Може й так, — сказала Куликова. — Але такий у нас закон. Наш закон од Бога дан. Ми його сповняєм.

— А як ви односитеся до Скаліцкого? — сказав чоловік Олени.

— Сказано, — сказав чоловік Куликової, — що будуть приходити і будуть глаголити вам речі лукавії; то ви не речі їхні слухайте, а дивіться на діла їх.

— Я ще так думаю, — сказала Куликова. — Як ваш Скаліцкі з властями в ладу, то й ми до його нічо’ не маєм, бо й власть всяка од Бога, сказано. А ви його бачили?

— Бачили, — сказав чоловік Олени. — По телевізору показували. Серед цілої купи усяких хорошеняких секретарок. А ви свого бога бачили? Чи оно у ваших “святих” книжках вичитали?

— І комунізма ми не бачили, — сказав чоловік Куликової. — Але ж вірили. І сочиненія заставляли писати. І я писав, не дивуйте. Бо

Вика Петровна

НЕ ДОРЄЗАМИ

Скільки их? Десять? Пятнадцять? Шестнадцять маленьких дырочек дают мне надежду, что когда-то все это закончится. Каждый раз, когда я толстой иглой пятикубового шприца протыкаю кожу, хочется дать укол мужу. Но в этот раз, как и в другой предыдущий, моя кожа хрустит, лопается и лекарство растекается внутри.

За окном гавкают собаки. Они не злятся, они не бешеные. Просто радуются солнечной погоде — гавкают на машины и велосипедистов. Им бегать хочется! Я бы тоже побежала. И лес есть рядом с домом. Я бы бежала под высокими соснами, прямо по шипшам и по мусору, которые люди разбрасывают, куда рука махнет.

На улице тепло, светло. И так грустно, как будто снова нужно идти в школу. Мой толстый кот наблюдает из окна, как двое вялобренных меленно топают к реке. Если подумать, что там делать на речке? На единственной уцелевшей пляжной лавочке подружки пьют Черниговское. Качели ржавые и стонущие. Подлигленовые пакеты перелетают туда-сюда по лесу по своим маршрутам.

Двое просто идут вдоль дорожки. Они смотрят друг на друга и поэтому не замечают полигиленовых пакетов и бутылок из-под водки в лесу. Он фотографирует ее на фоне хвойного дерева. Получится очень хорошая фотография. Прогулка — для них это обычное дело.

Сходить бы куда-то и мне сегодня. Одеть бы черное короткое платьице, перчатки и выбежать из дома, пока мой Валик спит. Сделать то, что я никогда не делала до произошедшего. Просто выйти на улицу и пройтись без какой бы то ни было цели. Я так давно не была там — снаружи. Поехать бы на работу. Но не работать, а так — поболтать с директором. Было бы хорошо просто посидеть на лавочке возле дома и понаблюдать, как еще горящие окурки меленно падают вниз с балконов. Кто же сидит дома, когда на дворе такая погода? Только я.

Я не могу ходить. Ну, как человек. Как старушка, сторбявшись, (правда, держась не за спинку, а за живот) — могу. Как обезьянка тоже хожу, как человек — пока не могу. Жду, пока заживет живот. Возможно, к тому времени я научусь без отвращения смотреть на свой шрам после операции.

Сейчас, подводя, так сказать, окончательный итог, единственной, пожалуй, момент моего недавнего прошлого не вызывает в памяти раздражения — это женщины. Но выручил, видимо, полужа руку на... мой возраст. Не преклонный ещё, слава богу (хотя этому уже, увы, можно и не радоваться), но достаточный для значительного количественного ограничения континента потенциально представлявшего опасность навязывания нежелательных близостей. Нет, и цветы присылали, и записочки с нескромными предложениями, и серенады в сопровождении оркестров электронных инструментов пели (рассорился со всеми соседями в радиусе квартала, но теперь-то наплевать). К оторочению, надо надеяться, доматательниц, покушения их — большинства их — не получали, так сказать, реализации, и особого, заметного урона моя нравственность не понесла. Устоял. В смысле — устояла.

Может, и зря. Может, сейчас, в верёвках, некормленному и непоенному (всё гады по книге, по технологии делаю!) мне было бы легче? Смаковал бы сейчас, мысленно, разные пикантные подробности, обороты и полубороты, и блеск взгляда сквозь ресницы, и стон на выдохе, и... и такое прочее, доводя себя в холодильнике до такого уровня состояния духа, чтоб не заметить благодарных и радостных (!) соплеменников, с почестями, музыкой и приправами пришедших отбивать и разделявать.

Но ещё намучается мой народ со мной — я ж из породы супово-наборной. Что хорошее можно приготовить, ума не приложу... Спешии, конечно, вырчатат... Впрочем, это не моё дело, я в деликатесе не набивался.

И плохо, что больно, наверно, будет... И жрать хочется всё больше! Как бы так сделать, чтоб не думать об этом?.. И если дадут последнее... я не буду молчать, я скажу, что очень сомневаюсь, что нельзя даже и хорошему человеку... Знахарство это. Мои гены не пойдут дальше желтков позарившихся на них.. То есть, конечно, они то пойдут дальше, но не туда.

Векового обычая я, понятно, этим не поломаю, но, может, хоть аппетит подпорчу...

з нерозумної дитини що взяти? Чоловік мусить у шось вірити.

— На понімаю я вас, — сказала Олена.

Що ж нас не понімати? — сказав чоловік Куликової. — Ми то-же люде. В Бога віруєм, до смерті душу свою готовим, щоб не пала вона до Бога нечистою, просим Бога, щоб простив нам за гріхи наші на цьому світі.

— То ви вірите в загробну житку? — сказав чоловік Олени.

— Ну, а ви скажіте мені, — сказав чоловік Куликової, — хіба чоловік рождається, росте, має душу і розум — і все для того, щоб згинути без сліда? Ви, от, самі подумайте, потому скажете.

— Значить, — сказав чоловік Олени, — ваша віра од страху перед смертю? Чи не так?

— Наоборот, — сказав чоловік Куликової. — Наша віра од радості перед вічною житкою, дарованою нам Творцем, Господом Богом нашим, нам, рабам Його нестойким. Ви, як хочете, зайдіте до нас коли. Побачите, почувете, як славно псалми у нас співають. Не в кожній церкві так співають. Побачите, своїми очима, може, Господь охриє вам, і самим захочеться полюбити його.

Йося Нуйман, майстер, присів на стілець.

— Ну, — сказала Марія Іванівна, — розкажи, Йоська, як живеш? Що там у вас сталося з Марією Курінною? Щось я таке чула. А як воно було? Люди хіба правду розкажуть?

— Скаліці вже розказав про Марію і її чоловіка, Шкребу, — сказав Йося.

— Ну, нехай, — сказала Марія Іванівна. — Розкажи про себе.

— А що мені розказувати, — сказав Йося. — Я й так, як на духу все виложив. Другий хто, може й посоромився, а я — чоловік простий, тільки й того, що майстер, а так: старший, куди пошлють.

Марія Іванівна білш не питала. Вони посиділи мовчки.

— Все-таки, — сказав до дружини чоловік Олени Ішенки, — Володя в нас перший. Кажуть, перша дитина завше дорожча. Я бо-вся, шо Валю не полюблю так, як Володю.

— Я знала, — сказала Олена.

— І мовчала, — сказав чоловік.

— Мовчала, — сказала Олена. — Я все про тебе знала. Ти оно глянеш, а я вже знаю, шо ти скажеш. І казати не треба.

— А заре шо, не так? — сказав чоловік.

— І заре так, — сказала Олена. — Ми ше й не старі.

— І в мене так, — сказав чоловік. — Я знав, шо ти знаеш. Я бо-вся, а ти не боялася.

— Фі, — сказала Олена, — які ви, мужики, боязливі. Як до тебе прийшла перший раз в обшежиті, на тобі й сорочка трусилася.

— А сама? — сказав чоловік. — Я вахтьора тижень поїв, щоб він на тебе не глянув, і хлопцям три літри поставив. Прийшла. Господи! Як рак печений була.

— Але прийшла, — сказала Олена. — А вдова що було, як узнали... Досі не знаю, хто сказав.

— На Скаліцкого лишень гришити не варто. Хоч нас завше у цьому ділі й винять, ми вважемо, що доносити, та ще на друзів, то останнє діло.

— Шо, не Скаліцкі, то точно, — сказав чоловік Ішенки. — Я нічого такого й на мислі не мав.

— Я сама знаю, що не Скаліцкі, — сказала Олена. — Але, хтось-то настукав? А ти мені, зо страху, завушниці! Потрапився ти на мене. І за Валю — браслета. Тоже страху мав. А за Володю — оно перстени.

— І перстени не мав би за що купити, якби не мати, — сказав чоловік.

— Да, — сказала Олена, — була нужда. Але й веселій якось було. Скільки ми на танці виходили ще, скажи?

— Шо ж ти хоч, — сказав чоловік. — Не старі, то ми не старі, а й не молоді вже. Слухай-но, давно хотів тобі сказати. Я думав...

— Я знаю, — сказала Олена. — Я сама думала. Треба нам третю.

— То ходім зловим таксі, — сказав чоловік.

— Але не сьогодні, — сказала Олена. — Я скажу, коли. І, щоб ні грама: ні ти, ні я. Нам, усе-таки, трохи літ є, треба щоб дитина здорова родилася. Так буде.

— Хай буде так, — сказав чоловік Ішенки Олени.

Хотілося, може, Іді Іссер сказати чого поетичного, як вона підійшла до гурту, але стояв там поет Іван Шмідт. То вона на його так подивилася, що тому було хіба випитися і одійти. Він собі знайшов, зате, Розу Ткачову за компанію. Да ж пригорнула Анжелу Сікорської. Юра Гробар налив усім якогось гідкого злілля: віскі, називається.

— І що то за бабське плем'я, — сказав секретар Кисіль, — що понаписувало Гробачову, щоб прийняв указ проти випивки?

— Тут є одне маленьке "але", — сказала Да. — Написали були багалько хто, але ще більше тих, хто не написав.

— Воно в нас, — сказав Юра Гробар, — завжди так робиться: один дурень напише, йому за те законом — хлоп! — а ви всі, як собі хочте.

— Напиши й ти, — сказав Кисіль. — Може й тобі "хлоп" здолають. От би я посміявся.

— Ти вже скоро насмієшся, — сказав Гробар. — Як відліпиться Україна, що будеш без Москви робити?

— За мене не переживай, — сказав Кисіль. — Мені має бути. Пожди, ще хуже буде. Гробачов ще й за вашого брата возьметься. Посмотрим, шо ти запойош.

— Ти шо, Юра, — сказала Да, — теж, як наш поет, жовтогарячоблакитний?

ка не касалось папшета из личной печёнки — не замечал! Читал — в порядке вещей. Сколько раз, помню, недоумевал, чего некоторые, при подобном, так орут, отрекаюсь всего, и душевнейше матерят нас? Практически самых близких, которые станут через пару минут. Честь-то какая, считал. И не мечтал стать в один ряд, и в мыслях не было... Куда мне, думал. Не достоин. Не ровня. И, на сколько знаю, мнение это разделяли... Только пара, настоящих, со справками, идилгов на моей памяти высказывались конкретно положительно о такого рода личной перспективе. Самоотгармливались даже. Но это же не в счёт!

И что, собственно, сделал я такого, что соллеменники заметили меня?.. Жил же скромно, незаметно. Никому ничего плохого не ждал, во-первых потому, что на кой они мне все... Ну, почти все, подавляющее большинство. Ни на кого руку не поднимал, если можно было без этого. Никому, почти, слова худого просто так. Специально обходил всех одинадцатой дорогой, чтоб не нарваться на повод высказать, что думаю. И палыдем давно никого не трогал, особенно после того, как хорошо получил по рукам от одной... И по остальному, тоже хорошо, от её... чёрт его знает, кем он ей приходился. И исключительно помог! Очень я острожным стал в проявлении разных после...

Берегся, берегся, помалкивал, но, таки, сорвался. И как заорут все вокруг, как зашлодидуют, как схватят на руки и потащат! Будто ждали... «Трибуні! Открыватель истины! Заступник! Веди нас на баррикады!» (С прошлого раза ещё остались.) Глаза сияют, рожи такие, что... Нашли дурака, словом, и радуются.

Ну, да, было, высказывал я недоумение по поводу ненасытності кое-кого-то в выражениях типа: «Да когда ж они наконец нажрутся?» — и всегда поражался тому, что как ни обворовывают нас, а все ещё есть что украсть. И, был грех, предлагал, без конкретики, абстрактно, кое-кому полагло заткнуть, чтоб больше не лезло, кое-кому же выкрутить, чтоб не тянул, что хорошо лежит, и кое-что оборвать, чтоб не мог продолжать. Но это ж всё в воздухе нашем, сколько себя помню, носится!

Должен признаться, приятно, когда тебя называют светочем и надежды (это не имя!) на тебя, если не успел увернуться, возглавляю. Но иллюзий я не питал. (С иллюзиями у меня, в отношении всего, давно скверно. Можно сказать, личный дефицит их.) Что дело зайдёт так далеко, до фарша или фрикаделек, и в страшном сне... От лавров я уклонялся, ключи от города отдал назад, по-чётный караул измотал несолдскими или дурацкими поручениями, типа по одному сбегать за пивом, вскопать в прошлом веке заасфальтированную клумбу, смочить Сухой Фонтан и подобное. «Ах, он сама скромность!» — стали кричать мне вместо того, чтоб надавать по шее.

титесь ви все со своїми державними проблемами! Так що пока, до свидання. Мой привіт царіце і царятм.

P.S. Не поленись передати мої какиє-нібудь найлучше пожелання твоєї вдовствующєй теще. Исключительная ведьма была в своё время. Высочайшего уровня. Передай, что я частенько с умилением вспоминаю её изысканые козні. Ах, как разнообразно она умела пакостить!

P.S.S. Планирую в отпуск съездить к вам. Если пригласите.

P.S.S.S. Буду благодарен, если устроите через своё МИД официальный визит. Лишняя копейка (командировочные, суточные, представительские, проезд, взятки твоим и проч.) мне, в моём положении, не помешает. Заодно, может, и обговорим что-нибудь важное.

P.S.S.S.S. Может, завтра черкну ещё пару слов. Есть у меня сожаления и по поводу ихней этой демократии, и о конституции, и о нравственности, и о роли личностей в разных историях. Или потерплю до встречи.

— Все! Мы писали, мы писали... Давай подпишу, запечатывай и отправляй с вечерней фельдгерской... Ты чего вскочил?! Кто тебе разрешил?! Сидеть! Вот скажу в канцелярии, чтоб премии тебя... Переработался он, видите ли! Что «КЗоТ», что «КЗоТ»? Где в твоём, таком-сяком, коллексе сказано, что служить государству нужно с восьми до семнацати?.. Ну, значит, его такие же, как ты... Жена ждёт?.. Так будь же человеком — дай ей шанс не дожидаться! Сейчас мы спокойно и вдумчиво проект указака какогонибудь... об усилении чего-то для улучшения кого-то... Да, ты прав — мне спешить некуда. Я своё уже отспешил.

ПОЧЕСТЬ

С-с-сдохнуть можно в этой кастрюле! Выпять нечем, сердце заходится. Отмачивают, наверное... соус, вроде, или маринад? А не пересолили? (Впрочем, я не силён в кулинарии. И в клинтарии...) Вот возьму и до начала пролеждуры... Пусть падалью, сволочи... Генфонд имі... Да кто ж этим добром сейчас так распоряджася!..

Как, интересно, блюдо будет называться? «Герой нации по-пекински»? Во всяком случае «в собственном соку» в меню не будет. Мало что можно из меня выжать съедобного. Но предстоит ведь не пир, не гулянка, а ритуал. Чёрт его знает, что там полагается подавать на первое, на второе...

Нет, но как свежее восприятие и как широко открываются глаза, в случаях, когда носом тебѣ! Варварство ведь, если трезво, как сейчас, типичное варварство — затхлый, убогий пережиток. А по-

— У-у, — сказав Гробар, — ти даєш, Ідо. Всі знають, що Україна пів-Росії годє. Думаєш, якби відійилася, не прожила б сама? Не прогудувала б саму себе?

— Та без Росії, — сказала Іда, — ваша Україна шельста ламаного не варта. Нафта звідки? З Росії. Бавовна звідки? Знов-таки з Росії.

— Ти ще скажи: м'ясо, молоко і хліб, — сказав Гробар. — Подивися на Фінляндію. Живе. Ще й краше нашого живе, і нас же дурить: ми їм — кувалди, вони нам — фірмові бритвочки з наших кувалд. Скандал. Що ти на це скажеш?

— Я вас обох помирю, — сказав Кисіль, секретар. — Пока є Партія, ми ніколи не дозволім всякі вибрики (може, пан секретар сказали "не позволим"? — але й так добре). Самостійну Україну тобі захотелось? Знаєш, що тобі ранше за такі слова? Тепер канєчно. Демократія. Дав вам свободи Горбачов, от ви й подвели ваші змійні голови. Стану секретаром обкома, ше й ту молодожну газету, що виходить вашою хохляцькою мовою, зроблю двоязичною.

— Або двурушною, — сказав Гробар. — Ти, Іване, послухай мене. Відкрий, краше, хоч одну українську школу. Це тобі зарахується, коли стануть одлігати козлів од козилиц і ставити одних ошую, а других одернуу.

— Дадно, — сказав Кисіль. — Побачимо ше, що кому зашпигється. От я тобі зроблю ревізію, у твоєму управленні... Побачимо, хто де буде стояти.

— Буде вам, — сказала Іда. — Ви випиши. Завтра на тверезу голуву все владнаєте. Іване Хведоровичу, будь ти милосерднішим. Юра, бач, п'яний, верзе що-небудь.

— Что у трезвого на уме, то у женщины... тьху! — сказав Кисіль, — то у пьяного на языке. Я ему покажу самостоятельную Украину!

І не відомо, чи не закінчилось б це діло ще й бійкою, але скандал, що його ми якось були уникнули в попередній главі, таки вихнув.

Анжела Сікорської стояла коло вогню й похитувалася в ритмі якоїсь велими сексуальної пісні: в динаміках час від часу когрась постогнувала "же тем". Анжела не довго думала й почала роздягатися. Як вона знала із себе все, що справилася, а справилася вона багато чого із того, без чого мати народила, вихнуло згадане діло. Анжелу вдягнули й одвели додому.

Облазаному медикові Юрію Власовичу Гробарові додому можна було пішки. Треба було обійти боліще і через парк, до кінотеатру, а можна й до жіночого гуртожитку. Юрій Власович ше не так давно мав у тому закладі багату приватну практику, — потім по Блїй до Карпенка, а там прямим ходом три хвилини. Правда, літа вже у Юрія Власовича не ті, щоб пішки ходити, досягть того, що сюди прителіпався од самої школи, та й посада вимагає відповідного

способу переуванні. Може, Юрію Власовичу завше недоставало трохи нахабства, але, все-таки, і в нахабстві має бути якась міра: Юрій Власович міру знав, а життя щораз його навчало, що знав, та не ту. Вік живи, вік учись.

Недорікуватий залицяльник Серьожа Каплун, директор райторгу, пристав до подружжя Кулакових. Чого недорікуватий? Бо така йому нині випала роль. Є час збирати каміння і є час розкидати його. Цей ветхозавітний афоризм частіше розуміють якраз навпаки, а діло всього лиш у тому, що на кожному карнавалі має бути властивий клоун: нині випало Сергію Потаповичу, завтра друтому кому випаде, скажімо, професорові Сікорському, Борисові Іллічу — така се ля вам, як кажуть в Одесі. Сергій Потапович нітрохи не обманював, коли говорив за свої значні можливості: міг же він ні сіло ні випало відстебнути Ткачовій дорогого годинника. Правда, не так уже, щоб ні сіло ні випало, а все ж. Необхідний чоловік Сергій Потапович. А що не поталанило йому з залицянням цього вечора — не біда, поталанить іншого. Була б охота. Тож Сергій Потапович, директор, райторгу, пристав до подружжя Кулакових з легким серцем і без гніву.

— Чи то правда, Серьожо, — сказала Куликова, — що з першого числа телевізори подешевшають? Люди таке балакають. Кажуть ніхто не хоче брати тепер телевізора, ждуть першого числа, а в магазиніх їх — тьма?

— Всьо люде знають, — сказав Каплун. — І не тільки телевізори. Багато шо й подорожчає.

— Що саме? — сказала Куликова. — Може й нам треба чого взяти? — Треба воно тобі? — сказав чоловік Куликової. — Ти того телевізора будеш купляти? Живим словом Господнім живем. Нам до мирської суети нема діла.

— Воно то так, — сказала Куликова. — Але ж, пока живий, і за живе думаеш. Сказано ж тоже: нехай мерці хоронять своїх мертвих, а живий думає за живе.

— То добра ваша віра, — сказав Каплун, директор торгу. — При торгуєте й ви, я бачу. Замолите ваші гріхи.

— Господь торгувати не боронив, — сказав чоловік Куликової. — Не давай золота в рост, сказано. А ти сам, у якого бога віруеш? Кажеться мені, шо оно в золотого тілця.

— Я — чоловік партейний, — сказав Каплун. — Ни в бога, ни в черта не верит матрос... І Скаліцкі мені до лампочки. Я і всіх ваших попів можу скопом закупити. Моїх дітей цвої, як його, права рука вашого архімандрита, чи паразита, як там його у вас, словом, велике пабе хрестило.

— Прости нас, Господи, — в один голос сказали Куликови. — Без бога — широка дорога, — сказав Каплун.

себя борлом с тиранией, а тут, вместо медали на вилкулю грудь реально светит получить простотой, болезненный фингал и парочку тяжёлых травм. Вот и засомневался!

— Что, «царь багюшка»? Что, «не прикажи казнить»? По-людски наконец заговорил, морда твоя холопская?

— Совсем, вроде, чуть-чуть снял стресс, выговорился, а и подельчало. (Это я уже опять к тебе, твоё величество, обращаюсь.) Даже как-то и настроение куда-то поднялось.

В самом-самом конце же своего письма, тебя, как молодого, сравнительно, государи, должен я упредить также о высокой вероятности скверных последствий непродуманного попустительства и опасности непредохранительности в вопросах деликатного свойства.

У нас, у помазанников, признать надо, некоторые проблемки из-за позволительных вольностей, ветренности и привязанностей местного значения, были всегда. Факт исторический. Мно-о-гие дамы и прочие барышни, если не сказать, что все, за честь считали попасть в поле зрения венчезного и в пределы его же досягаемости. Наследников и наследниц всегда было... И счёт им вели разве что придворные сплетники и, очастливленныя мгновениями высочайшего внимания, мамы... Нет, не буду я дальше распространяться. Большая тема. Скажу только, что ныне львиная часть моих кровных царских доходов идёт на уплату вульгарных алиментов! В принципе — позор. Но я б, может, и не очень... того — деди, то, сё, ладно. Пусть бегает дде-то! Действительно же было когда-то кое-что кое с кем... Но это, что случилось!.. Ведь никто из набегавшей из провинции толпы истц (так их, оказывается, называю), я не помню! Но так же не бывает! Боле того, в тех краях моего отчества, откуда они приперлись за моими деньгами, я никогда, вроде, и не был... Но никакой своей непричастности мне доказать не удалось. Получилось моё слово против... У них, у каждах (эпизодах!) присутствовали, подглядывали и подслушивали, а один да с репутацией паразита, самодура, душителя и прочая... Ничего не помогло. Ни положительные характеристики от бывших сослуживцев, ни справки от врачей на счёт... Да что об этом! Позор, да. Но пришлось наступить... Прозили вынаты! А куда ж мне в мои годы, без специальности, без образования, без трудовой... Стерпел всё! И на парламенте, когда разбирали моё аморальное поведение, я не пикнул. Терпел, держался, не психовал... Правда, атмосфера там была снижодительная, формальная. Осудили, конечно, но с пониманием. Лидеры фракций, когда в кулуарах походили к ручке приложиться, делали это с почтением. Забываете чувство!

Это не куранты ли там бьют? Они родные! Вот, пожалуй, и положительный момент в должности «царь»: отработал своё — и ка-

— В підтвердження своєї правоти я дозволю собі привести следуючі елементарні соображення: во-первых, подданніе, в большинстве своём, патологически хотят свободы, но, сколько ни дай, им её будет мало. И чем её больше, тем более по-дурачки они ею пользуются. Во-вторых, подданные, в подавляющем большинстве, жить хотят только хорошо, а основными критериями качества у них в этом деле являются «не хуже» или «лучше», чем сосед за бором, что в пределе имеет идиллическую гонку за лидером, которого в том колесе, где все мы находимся, нет. В третьих, подданые, абсолютно преобладающее большинство их, совершенно не любят работать добровольно, а наличие в их стаде на сотню парыв-другой исключения, своими, обычно весьма ободранными шкурами, положительного примера для подражания согражданам не несут.

Собственно у нас, у самодержцев, «вилка» в проведении внутренней политики очень небольшая: дашь народу своему меньше, чем надо — может, не сразу, но обязательно, получишь по рогам, дашь больше, чем можно — получишь тем более и, может даже, ещё скорее.

— В конце письма прошу тебя, коллега, отнестись к моему посланию максимально серьезно. Это ведь я не теоретизирую тут от нечего делать: и сам я был в своё время тоже дурак изрядный — либеральствовал, как последний в очереди наследник. Таких реформ натворил своими руками, что ни у какого умника мозгов бы не хватило все они вылезли мне такими законами... Гнусных примеров своего нынешнего бедственного положения в собственной стране ни вспоминать, ни искать особо не надо. На пример: вот пишу тебе, а записывает, сидит вон напротив, ничтожный ма-лограмонтный писаршика и просто так, из безнаказанной дерзости, рожи, стервец, корчит. То снисходительные, то, вроде, как одолжение мне делает! Не поверишь — дух перехватывает, так хочется лично зарезать. И зарезал бы, ещё утром или вчера (тоже напрашивался), но никакой гарантии нет, что он не «стучит» каким-нибудь международным правозащитникам о состоянии с этим делом у нас, и такая по миру вонь может подняться из-за рядового, в нормальной стране, пустяка, что приходится выносить присутствие в кабинете этого типа. Но, видимо, совсем скоро допнет моё терпение, махну я десницей на свою прославленную государственную мудрость и, по-простому, набью хорошенько ему его морду. Ну, дадут мне, согласено конституции, пятнадцать суток принудработ с отбыванием на своём рабочем месте! Ну, стыдно снисходить до... Но плевать, что «моветон»... Вот до чего я дожил!... О, зёрзал, змеёныш, глазики блудливые даже отвёл — не обрядовала перепективал! Простые народные средства, оказывается... Он, видно, представлял

— У нас один тоже, — сказала Куликова, — як нап'ється п'яним, бохульствював, у Бога, прости Господи гріха, ругався. А потом підходит до мене, старий уже чоловік, питає, чи не буде йому за те гріх, що він п'яним у Бога ругається. Каже, не за себе боїться, але за дітей. Віі Бога боїться. А я йому кажу, як перестане й покається, й ще другому-третьому закаже, то Господь геть усе простить. Бог милостивий.

— А ну вас, — сказав Калдун, — з вашими богами-демонами, — й одійшов у невідомому напрямі.

— Що ти з його хочеш взяти, — сказала Куликова. — П'яне.

— Хай його Господь простить, — сказав чоловік Куликової.

Подружжя Ладунових гуляло понад болітцем. І поет Іван Шмідт знайшов собі компанію: з ним була Роза Тчачова. Чого вона хотіла?

— Холодно, — сказала Олена Ладун. — Я змерзла на жабу. Треба було вратитися добре.

— Не жарко, — сказав чоловік Олени. — Може, вернемося до костра?

— А, ну його, — сказала Олена. — Я б уже спала. Як там діти?

— Мова у народу то є все: восьме чуття, коли хоч знати. Мова сама є народ. Нема мови — нема народу. Куди подівалися великі римляни, коли пропала, власне кажучи, вимерла, їня латина? Де вона нині? Хіба що в медичні. Медичина — великий римський полуплос, хай! Так воно завжди буває: імперська мова, тобто мова імперії, великої держави, у якій народів багато, багато мов отже, а для загальнодержавних послуг користуються мовою одного народу, того, який завовував усі інші... Імперська мова причиняє шкоду не тільки колонізованим мовам, а й сама собі — так їй і потрібно, зрозуміла річ. Українська мова визнається всіма третью за красою у світі, після італійської і ще якоїсь, не пригадую, брехати не буду. Які прекрасні, які духовні слова: “мамо”, “тато”, “сестри”, “брати”. А то понавігадували усликких “п'ятірїчок”, “планів”, “генеральних секретарів”. Чиста бездуховність, нічого духовного в цих словах. А все з російської. Вона винувала. І сама себе нищить. Буде їй те ж, що й латині. Ти молода, згадаєш моє слово... — Мовчить. Хай би вже говорив чого. Про бога спитати? Розкажіте про бога? Мені так цікаво! У школі кажуть, що бога нема. А ви як думаєте? — Вас учать у школі. Забивають голови усімким непотребом. Підковита бездуховність, я ж кажу. От, навчали колись у школах закону божого. Які люди були! Не то, що нынешнее племя... А нинішне комсомольське плем'я? славних праддів великих онуки погані, як сказав великий Шевченко. Ти знаєш, сподівалось, хто такий Тарас Григорович Шевченко? Чому вас ще в школі учать? Мова Шевченка — ось мова нашото народу українського. Але, ти про бога запитувала. Що я тобі розкажу про

бога? Ми, українці, — народ православний. І ти в тому числі, хоч і не здогадуєшся про це, бо нема в тебе ще православної свідомості, ще тебе виховувати і виховувати. — А комсомольці тоже православні? Я комсомолка. — Комсомольці, партійці... ще вам усім до свідомого православія, як до неба рач... перепрошую, як до неба. Однак, усі православні: раз українці, то певно вже, що православний... Шось я стомився трохи, давай знайдемо лаву. Не холодно тобі? — Не... Ви так цікаво розказуєте... Прочитайте мені вірші? Про любов. — Про кохання мені вже якось не личить читати такій молоденькій гарненькій дівчині. Хоча, кому ж іще, як не молоденькій та не гарненькій?.. — Я вам подобаюся? — Подобаєшся ти мені? А то як же? Всі кажуть: французенка! французенка! — нема нашої... Кт... Гм... — Скалиці сказав, що в мене ципки гарні. — Перса, голубонька, перса. Що за слово таке "ципки"? Ципки у корови тільки бувають. Перса маєш гарні... — Вони у мене м'які, як у дорослої, хоч попробувати? Попробуй. Ну, ти ж чоловічина! Чи я тобі гідка? Ну, чого став? Давай! Я хочу, хочу! — Розо! Розо! — Мати твоя. — Та, давай уже! — Мати твоя. — Ах ти ж лякало! У тебе там, виноно, нема нічо', в штанях! — Розочко! Де ти там?! — Дау вже! До біса! Що за невізюха така? А ти — забирайся! Іди геть, старий пердуна. По-ет".

Іванові Семеновичу Шмідтові, місцевому поетові, оставалося хіба піти геть. Але про що може думати поет, звинувачений, з одного боку в донжуанстві, а з другого в сексуальній неповноцінності та боязливості, додому п'яний ідути? Він може думати логічно, чезрез "якби", — намірившись звести кінці з кінцями, зробити потрібні висновки з логічних посилок: тези й антитези, — хоч і без орг-, — і діяти рішення більше не опускаться так низько чи хоч не повторювати пройдених помилок, чи ще там чого йому випаде в рішенець. Він може думати, що, Якби не випивши, то не завів би балачки з малою шльондрою, донькою його шкільної навчальки, котра ще й до того ж прикидається цнотото нечепаною; Якби не пішов на цей ідіотський вечір, не випив, то сидів би за робочим столом, за п'ятнадцять літ пересів-таки від кухонного до письмового, написав би якого вірша, а так доведеться ще описля днів зо три вихворити — пропадуть, а час іде, вже не молодий, пора б і за прозу братися, чи хоч за поему засісти, а то все віршики, віршики; Якби Розу не покликвали, то він би її оформив, будь здоров, ще хвастала б своїй писаній товаришці; краще, звісно, Якби саму товаришку, але та, певно, не вміє слухати нікого, крім самої себе. А перса у неї й правда; Якби було вдосталь часу, Якби, можливо, не в таких антисанітарних умовах, то напевне. А Якби не одпустив, то їх би певно застукали, вчинили розбори — вони йому потрібні? Аж ніяк не потрібні. Що ж виходить? прийшов на ювілейний вечір до шкільної вчительки, а оформив її дочку. Хай

Поетичні тексти малих епічних форм

Анатолій Заволок

НОСТАЛЖИЧЕЧКА

— ... Редактор мене тут нашієся! Спорит он со мной! Ставь преппинание, где я сказал и молчи... Только сосредоточился, только вник! Каждый, понимаешь, первый встречный лезет в дела государствавные, как в свои, а каждый второй невежа — советовать берётся! Будто любой идиот может правильно править. Ну, народ!.. И ведь сбил таки с мысли, сволочь! Давай теперь, напоминай, о чём это там я... Что «запятая»? Что «запятая», мерзавец?! Ты мне текст о чём, скажи... И кому это мы такое пишем?.. А! Да-да-да. Ну, поехали: «любезный брат, запятая, мой, запятая, меньший...» — и только так! Правила ему! Кто вообще тебя в палаты допустил? Вот прикажу за прекословие казнить к чёртовой матери — тогда узнаешь... Может и не казнят, твоя правда, но служебную характеристику тебе испортить я ещё в состоянии... Есть ещё кому шепнуть несколько слов... С огличием?.. А ну покажи... Ну, да, конечно, у таких всегда всё «дома». Давай, как у вас говориться, «колись» — купил небось? И атгестат и диплома, а, может, и паспорт? А ты не шпий ли, часом? Больно грамотный! И то ему не так, и то ему не уда! Пиши дальше: и из открытой печати, и из агентурных источников, в скобках — не буду ж я врать, что их у нас у тебя нет — моё величество уж довольно времени с тревогой наблюдает непомерный рост вольностей в стране твоего величества. С надеждой на правильное понимание между нами царями, мы решили позволить себе обратиться внимание твоего величества на сомнительность целесообразности предпринятых у тебя разных шагов, на наш взгляд, не... Да, знаю, помню — приятно, когда на всех углах собираются давно не поротые штатские дармоеды, чтоб славить тебя отборными словами, и везде цепляют твои портреты, один другого красивее, и детей называют твоим именем, и девушки, они, как правило, наиболее дурковатые, смотрят так, что... а любяя приличная толпа, от чувств, при первой же возможности старается понести тебя куда-нибудь на своих руках. И всё бесплатно, от чистого, вроде бы, сердца! Но это тупиковый путь, поверь мне — братскому царю с очень приличным стажем работы на одном месте и с очень нехорошим личным опытом именно в этом отношении.

— Але, — сказала Сікорський, — ...
 — Що ти алекеш?! Що ти алекеш?! — сказала Сікорська. — Чо'
 ти свої баньки вилупив?! Хто тебе сюди просив?!
 — Але... — сказав Сікорський.
 Анжела зо сміхом розгойдувалася на габуреті. Але.

(Закінчення у наступному номері)

би вже ту її товаришку, та й то... Який же він болягуз? потрібно знати міру: безумству храбриськ поем мы песню. Безумці не бувають хоробрими, вони безумці просто. Зрештою, Якби не ця прикра історія, власне кажучи, й не прикра, просто, неприємне стало за таку молоду, а вже розпусту, та й узаталі, молодь розбещена нині до краю, не те, що за часів його молодості, — Якби не ця історія з малоліткою, можна було б і, заради Марії Іванівни, посидіти, як-не-як, як би там не було, а вона їх усіх випустила у світ широкий, у цей жажливий світ, та й чарку ще можна було б хильнути, не завалила б одна. Логічно розкинувши мізками, можна було б зробити лише обухом і повернутися, Якби за ту полетуку не було так соромно. Йй то хоч би там що, он як вони тепер навчилися говорити...

Але, думати логічно може й не поет. Поет може собі дозволити обійтися без логіки, без цього, за словами Івана Франка, “верхньосвідомісного” мислення, чи думання, й віддатися мисленню “глибинносвідомісному”, почуттю, натхненню, шалу (суть екстазові): Не символом святим, не іменем Христа, гвіздком душа пуста прибита до хреста, — і подібне, без усіх тих логічних посилок, тез, антитез, тошо. Поет може думати, що сучасна молодь у своїй розбещеності йй-бо дійшла до ручки, що немає вже колишньої, правічної, притаманної і властивої українському етносу цнотливості, якої так прагли і яку передавали з покоління в покоління наші батьки, діди, прадіди... Чого варта одна оця Роза, ше й ім'я яке поважне, хоч і єврейське, батько-мати нібито ж українці: усе українське забуто. Та Анжела — узаталі якийсь жак. Краса од Бога, який є сам сьомим своїм і нашим небом, а воно розпуста нікудишня. Та й мамки їхні, вчительки, теж гожі, замість того, щоб виховувати наших, і своїх, дітей, вони й власним не можуть ради дати. Самі так своїх дітей виховали, що й так сорому набрався за вечір од їхніх чад; нехай же вони самі вже від них плачуть, а до чого тут він, Шмідт Іван, од Бога поет? Та й нове покоління вчителів наших дітей не ліпше. Он, на Іду Іссер варто лишень подивитися: ото вже вчителька його дітям, не приведи Господи. І узаталі, що за вечір такий ідіотський! Позбиралися самі дебіли старі, згадати юності “младые дни”. Він скільки часу дарма убив, хай йому траця...

Такі думки могли роїтися в голові поета Івана Семеновича Шмідта, доки він доплентався до хатини, себто до квартири. Анжелу Сікорської вдягнули й одвезли додому.

— Іване Хведоровичу, — сказала Марія Іванівна, — одвезіть, будь ласка, ошо... ошо... даму. А з тобою, — до призьвідці скандалу, — ми завтра поговоримо, у присутності твоїх батьків.

— Плювати я хотіла, — сказала на те Анжела.

— Іване Хведоровичу, — сказала Іда Іссер, — підкинеш мене до Жовтневого? Мені вже дурно тут, із цими... Ти глянь, хто лишився: двоє шпундистів і два алкоголіки.

Марія Іванівна покликкала (ось воно!) Розу, аби та провела товаришку, та й показала, куди ж його їхати, бо сама призвідця була явно не в тому стані.

— На що йому Роза, — сказала Анжела. — Я й сама його обслу-жу по вищому розряду. І задарма.

Марія Іванівна, пригадуючи, що й великий Макаренко інколи зраджував власній залізній витримці, не стрималась, і Анжела от-римагла-таки свого законного лапаса. Після чого Марія Іванівна тихо розплакалася і зопалу сіла на свій, себто Івана Хведоровича стлієць. Поряд на сирій землі, спиною до пригаслого класного вогнища, беззвучно спав Йося Нуйман, майстер. Шойно Марія Іванівна трохи заспокоїлась, то почула, як Сергій Потапович Каплун “мило” бесідували з подружжям Куликових, єдиними, хто за-лишився живий у ювілейних баталях: в бога, чорта-дявола, дву Марію непорочну, сина її Ієуса Христа і в нашу Партію. Сергій Потапович були геть п'яні, мало що не мерті. Марія Іванівна не мала вже ніякої сили ані втрутитись, ані якось хоч би зреагувати. Куликови не витримали такої наруги й без слова відступили. Сергій Потапович умостилися й собі спиною до тепла, і нейайно захропли.

І їм нічого не снилося.

IV

Анжелу Сікорської одвезли додому. Іван Хведорович Кисіль і Роза Ткачова витягнули її на четвертий поверх. Роза знайшла в кишені товаришки ключа. Відчинивши двері, друзі допомогли ще Анжелі зайти в хату й двері зачинили. Анжела осталася са-мотиною.

(І тут ми мусимо сказати, що вся ця глава, виключаючи кілька наших ремарок, — переклад з російської. Цей епічний шматок ходив по руках у російськомовних списках. У такому вигляді ми на його й натрапили. Поза тим, у російськомовних — воно й природніше, нібито, бо ж у цій главці наші герої чомусь спілкуються російською. Ми ж пи-шемо українську літературу, тому зводили собі перекласти та вдатися ще до якихось речей, що їх можна буде поміти-ти).

Тож Анжела осталася сама. Вона прихилилася була до стінки й зачепило люстро. Люстро впало руба й осталося так стояти при

— Що ти нам розповідала шойно? — сказала Сікорська. — Як я нині до школи з'явлюся? Учні будуть посміюватися поза спиною, а про пекколектив бодай і не згадувати. Ти ж знаєш, що вони вчи-нають. Визнай. Що ти усе вигадала, щоб нас з батьком подражни-ти? Такий уже маєш характер.

— Та буде вже, матусю, — сказала Анжела. — Отак гать завжди: обманюєш гать вірять, не обманюєш — не вірять. Що за народ це старше покоління? По собі усе приміряєте гать.

— Що тим маєш на увазі? — сказала Сікорська.

— Що маю, те і введу, — сказала Анжела.

— Хіба я тебе коли обманювала? — сказала Сікорська. — Чи що ти цим хочеш мовити?

— Я нічого цим не хотіла мовити, — сказала Анжела. — Ой, я гать напилася! А їсти гать хочу, вовка з'їм. Щось мені прохолод-но. Принеси мені, матусю, ще кофту яку.

— Піді, — сказала Сікорська. — І візьми. Вже на ногах три-маєшся.

— Буде вже, — сказала Анжела. — Татусю! Ти спиш там, чи займаєшся своїм виробничим онанізмом? Принеси мені кофтинку! Дигина змерзла! І їсти хоче як собака, — до матері.

— Та-ак, — сказала Сікорська. — Розходилася ти щось нині по-над усякі межі.

— Знишкни, матусю гать, — сказала Анжела. — Стоїш собі там, над пічкою, то і стій, слова тобі ніхто не давав...

Сікорська не витримала. Недоліртий борщ, разом з каштудею, полетів у раковину рукмийниці (званої ув інтелігентному середо-вищі Сікорських “мийкою”).

— Звідти будеш живитися сьогодні, — сказала.

Увійшов Борис Ілліч. В руках — кофта, на лиці — печать “не-протипивлення злу насилієм”.

— Ха-ха-ха! — сказала Анжела. — Ти знаєш, татуно, яку я ціка-ву кінокартину нещодавно переглядала? “В бані” називається. З нашою матусею в ролі недоторканки гать. Ха-ха-ха. Уяви собі: на-ша матуся, котра ніколи перед тобою не вдягнутаю не з'являлася, цим півгодини розулює собі оголеного серед чоловіків і жінок. Ха-ха-ха...

— Це-ше-по-тріб-но-до-вести, — задихаючись, сказала Сікорсь-ка. — Це ше потрібно довести. Це ше потрібно довести. Хто ти та-ка? Як ти смієш таке казати?

— А там, матусю, було написано імена акторів, виконавців го-ловних “ролей”, — сказала Анжела. — Твоє дівоче прізвище, коли не помиляюся, Пашенко?

— Пашенко, — сказав Борис Ілліч, — але...

— Заткнися ти, — сказала Сікорська, вихвативши з його рук Ан-желину кофту. — Іди до свого Скалпського знову.

— Та що ти там, зрештою, верзеш, собако? — сказала.

— Що тут узатяги відбувається? — сказав Сікорський. Весь у по-ту він сів на ящик з причандаллям.

— Наша матуся, татусю гать, виявляється, була в юних лігах повією, — сказала Анжела.

Сікорський мовчав. Сікорська ухватила Анжелу за попереk, але підняти не змогла.

— Допоможи мені цю собаку віднести до ванної кімнати, — сказала до Бориса Ліліча.

— Ха-ха-ха! — сміялася Анжела. — От гать.

Сікорський послухався. Вони затягнули Анжелу у ванну і пустили холодну воду.

— Ааа! — кричала Анжела. — Неповнолітню у витверзник гать? За правду гать страждаю! Ти, повіє, стара Вірко! Гадаш, не видаю? Пелагог гать називається.

Так вона лементувала, доки Сікорський закрутив крана і вийшов.

— А генер, — сказала Сікорська, — витрешся і — в койлишку.

— Ти мені не вказівка, — сказала Анжела. — І взагалі, дитина гать можливо їсти хоче. — Вона сама втерлася і натягнула на себе спортивну вдягланку — тюрму її тіла.

Хоча, шкода звісно. Доки Анжела була голою, варто б опитати єдиний її талан — вільне і прекрасне тіло. Ми не справилися, пильно слідкуючи за тим, аби витримати стиль пекрекладу. Але, усе ще встигнемо. Маємо ще доволі часу. Маємо ще попереду багачько цікавого. У тому числі — еротичного.

Анжела ж утерлася, вдягнулася (ох!) і зайшла до кухні. Сікорська включила електрику, зайшла, відчинила холодильник, дістала там що і поставила на плиту гріти. Анжела сіла на табуреті коло вікна, понуривши голову. Не була ще протверзівши. Зайшов Сікорський.

— Іди спати лягай, — сказала до його Сікорська.

Борис Ліліч, професор, вийшов, але спати не ліг.

Натомість пішов до кабінета, аби сісти до столу працювати. (Що то була за праця ми ще матимем нагоду дізнатися.) Але й не працював. Сидів.

— Чого це, ти, мамшо, так непоштиво ставишся до мого татуся? — сказала Анжела.

— Забула спитатися в тебе дозволу, — сказала Сікорська. — Ти вже хоч би помовчала. Сором і сороміття.

— Це я гать сором і сороміття? — сказала Анжела. — Ну, випила трохи лишнього, з ким не буває? Ти сама хіба не п'єш, мамшию?

— Я не про те, — сказала Сікорська.
— А про вішо?

стіні. Сама Анжела сідала на тумбочку з причандаллям для чистення одягу, взуття і всляким іншим. І промазала.

— Гатьвоюматрі! — сказала. — Ма! Ма! От собака. Де та Вірка ходить? Спити мабуть. Ма! Мені тут темно! Запали світло! Не чує, стара Вірка!

Вийшов хтось і вмикнув електрику. То був Сікорський.

— Ага, татуньо, гатьвоюматрі, — сказала Анжела. — Який тебе ах приніє? Бачиш? Дитина гать стомилася, гатьнехай.

Професор Сікорський стояв.

— Чом очі закотив, ах старий? — сказала Анжела. — Мандруй відсіля, доки трамвай ходять. Ма!

Вийшла Сікорська.

— Що трапилося, Борисе? — сказала.

— Набралася амброзії наша донька, — сказав Сікорський.

— А Роза де? — сказала Сікорська. — Ви ж були разом? З Розою Ткач? А Марія Іванівна? — зрозуміла річ, Галина Дем'янівна встати встала, а проснутися не проснулася.

— Ма! — сказала Анжела. — Я анекдота смішного пригадала. Приїждять Василь Іванович з відрядження в дивізію. Запитує, гать, які є новини. "Ніяких новин нема, — каже Петрик, — тільки, гать, Бобик переставився". "Як так? — запитує Чапаєв. — Не аховий же був собачка..."

— Варто б її, Галю, під душ поставити. Чи покласти, — сказав Сікорський.

— Я тебе самого зараз поставлю і покладу, — сказала Сікорська (з чого ми можемо зрозуміти, що вона вже й проснулася). — Ще просудитися дитина. Воно мені потрібно.

— Так його, — сказала Анжела, — старото аха. Дітей треба гать беретти гать. Дитину, розумієш, і так образили, гать... Та гать стара Вірка ні хріну не петрає. Її Розочку ті старі ахи по черзі тягали поза кушниками. На мене гать ніхто... Ну, хто така Роза гать проти мене гать? Я їм гать показала гать клас. Але та стара Вірка прокинулася гать нехай. Хай би вже куняла собі. Скалицький гать сказав гать, що вона гать має гарні перса. А мене гать уже й образити можна. Ха-ха. Я з вашим головним аптекарем гать у фізичному кабінеті зробила гать свою справу. З вашим гать старим хріном. Чхати я хотіла на вашого Скалицького...

— Що вона верзе? — сказав професор. — На Скалицького хоч не лихослов.

— О! — сказала Анжела. — Здається гать це татуньо гатьвоюматрі старий ах. Твою дитину образили, а ти тут пишеш гать свої гать докторські дисертації! Навіщо вони мене вдягнули? Горбачов оголосив волю, а вони мене гать вдягнули. У тебе, татуню, сідниці не болять од твоїх гать докторських дисертацій? У дитини гать ду-

ша болить, а старий ах її рідний татуньо докторські дисертації гать пише, — Анжела схлипнула так ніжно, що остаточно розбудила Сікорську.

— Анжею, — сказала та, — що з тобою, донечко? Тобі зле? Ходім, доню, спати. Ходім, ляжемо в ліжечко, я тебе вкрию теплою ковдрою. Ходім. Завтра ти нам усе розповіси.

— Що ти з нею говориш, — сказав Сікорський. — Не бачиш хіба, що вона напилася як свиня. Що ти там ще натворила?

— Не зачіпай її, — сказала Сікорська. — Ну, випила дитина трохи, та й сп'яніла. Тим збоченням старим, ювілярам, тільки молоденьких дівчаток доручати. Ходім, Анжелочко, спати.

— Це я гать татворила? — сказала Анжела. — Ти розумієш гать що-небудь в ковбасних рештках? Я гатьвоюматір ще не те натворила. Я їм гать хотіла стриптиз продемонструвати гать. Зняла курточку гать, — вона почала розстібати гудзі на куртіці, усе ще сидіти на підлозі під люстром. — Не розстібаються гать собака ах Вірка актвоюматірі! Зняла туфлі... Зняла колготи... Зняла плаття... Зняла ліфчика...

— Анжею, — сказав Сікорський. — Ти збираєшся нам демонструвати свій стриптиз? А ну, бігнем у ліжко!

Анжела, правда, нітрохи не збиралася, а демонструвала вже.

— Не галасуй тут, — сказала Сікорська на професора. — Теж мені, лікар філософії. Хто тебе просив виходити? Вставити? Спав би собі нишком. Може, не потрібно. Анжелочко? Ще засудилішся. Бо ж не палять ще, холодно.

— Ой ні, татуню, — сказала Анжела. — Почекай тут, біля мене. Я гать продовжую сеанс. — Вона звелася, тримаючись руками за люстро. — Потім я гать зняла колготи. Потім я зняла плаття. Потім я зняла ліфчика...

Через те, що продовжувала вона свій сеанс однією рукою, другою підтримуючи стінку, аби не хиталася, колготи "пішли стрілками". Сікорська підтримувала її при надто загрозливих вихилисах.

— Трусики мені гать не дали скинути ті стародавні ахи плісняві і та стара цибуля. Вірка, — вона скинула й трусики, але залпуглася в них і таки впала знов.

Тобто сіла. Впало і розбіглося люстро.

— Як бог святгий, — сказав Сікорський, — але щось повинно статися.

— Як на мене, — сказала Сікорська, — то вже сталося. Усе це вже не схоже на жарти сп'янілого дівчатка.

— Я тобі казав це від самого початку, — сказав Сікорський.

— Тепер мені хоч не з'являйся до школи, — сказала Сікорська. — А тобі? — до Анжели. — А, тобі ніні на все нахати. Ти розумієш, у яке становище ти поставила нас з батьком? Доведеться тепер начервонітися за тебе. Я сама винувата. Потрібно було за-

брати тебе долому. Оце мені наука на старість. Ніколи б не порухвала Розочку розпущеницею. Та й Ткач-старша... Ох, навіщо я їм довірилася?

— Я тобі давно говорив, — сказав Сікорський.

— А ти взагалі помовч, — сказала Сікорська. — Тобі слова ніхто не надавав. Нишкни тихцем.

— Що товаришування з Розою Ткач добра не дасть, — сказав Сікорський.

— Що ти, матусю, гать, — сказала Анжела. — Роза узгалі гать була, принаймі до сьогоднішнього вечора, неторканою. Тільки й того, гать що Скалицький сказав, ніби вона гать має гарні перса.

— Нічого не розумію, — сказала Сікорська. — У чім річ у такім разі? Ти можеш пояснити?

— Ти що? матусю гать, — сказала Анжела, — ніколи гать стриптизу гать не демонструвала?

— Я? — сказала Сікорська. — Стриптизу? Я, ти вже доросла дівчинка, я ніколи навіть перед твоїм батьком голою не з'являлася. Запитай його сама, якщо ти не маєш сорому вже дорешти.

— Ти-ти, матусю, — сказала Анжела.

— Як це? — сказав Сікорський.

— Отак, татуню, — сказала Анжела. — Що? Можливо, моя матуся гать ніколи не демонструвала стриптизу?

— Її, мабуть, — сказала Сікорська, — потрібно поставити чи покласти під душ.

Сікорський пішов до ванної кімнати. Пустив воду.

— Нема гарячої води, — сказав. — Це й справді засудилішся.

— Мене під душ ахай? — сказала Анжела. — Це ти, матусю, маєш гарні спогади про баню?

— Яку ще баню? — сказала Сікорська. — Борисе, принеси її спортивного костюма, бо вже напевне засудилішся.

Сікорський приніс.

— А що вона там верзе? — сказав.

— Ніяких ахів, — сказала Анжела. — Не буду гать вдягатися. Де дзеркало гать? Хочу порівнятися з тобою гать, матусю, молододю. Дзеркало гать розбіглося. Ну, гаразд гать, — у неї однак не хватило сили звестися цей раз.

Сікорські стали вдягати її силою. Анжела спробувала одбитися.

— Не зачіпайте мене ах вашуматірі, — сказала Анжела. — Я хочу бути гать такою як ти, матусю. Я їм гать показувала те, що ти їм показувала в бані, там гать не було з ким гать, я хотіла гать тільки показати природний стриптиз. А вони мене гать вдягнули і притягли сюди гать.

Сікорська, зненацька, шарпнула з неї вже майже надіту кофту.